

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19490>

Özet

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu, 3 ila 7 ya? aral???ndaki çocuklar?n yeni veya belirsiz sosyal ve durumsal ba?lamlara kar?? gösterdikleri çekingenlik ve tepkisellik e?ilimlerini ebeveyn raporu arac?l???yla de?erlendirmek üzere uyarlanm?? bir psikolojik ölçektir. Bu anket, temel olarak Davran??sal ?nhibisyon (DI) yap?s?n? ölçmekte olup, Saliha K?I?Ç (2020) taraf?ndan Türkiye ba?lam?nda geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? tamamlanm??t?r. Ölçek, çocuklar?n mizaç temelli davran??sal özelliklerini objektif bir ?ekilde belirlemeyi amaçlar.

Uyarlama çal??ması, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde T?pta Uzmanlık Tezi olarak sunulmu?tur ve ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda psikometrik aç?dan sa?lam oldu?unu göstermeyi hedeflemiştir. Toplam 30 maddeden olu?an bu form, ebeveynlerin çocuklar?n?n davran??sal tepkilerini 7'li Likert tipi ölçek üzerinde de?erlendirmesini sa?lar.

Anahtar Kelimeler

Davran??sal ?nhibisyon, Ebeveyn Formu, Çocukluk Dönemi, Sosyal Çekingenlik, Likert Tipi Ölçek, Geçerlik, Güvenirlik, 3-7 ya?, Mizaç.

Yazarlar

Saliha KILINÇ (Uyarlayan).

Amaç

Ölçe?in temel amacı, okul öncesi ve erken çocukluk dönemindeki (3-7 ya?) çocuklar?n, yabancı yeti?kinler, akranlar veya yeni ortamlar gibi yenilik içeren durumlara kar?? sergiledi?i davran??sal tepkileri ve inhibisyon düzeylerini sistematik bir ?ekilde belirlemektir. Bu de?erlendirme, klinik ve geli?imsel psikoloji alanlar?nda yüksek riskli çocuklar?n, özellikle anksiyete ve içe dönük sorunlar aç?s?ndan erken tespiti için hayati öneme sahiptir.

Anketin ebeveyn formu olması nedeniyle, çocuklar?n do?al ya?am ortamlar?ndaki davran??lar?n?, ebeveyn gözlemleri üzerinden dolayl? ancak güvenilir bir biçimde yakalayamayı hedefler. Bu sayede, çocuklar?n mizaç özelliklerinin ve sosyal-duygusal geli?imlerinin anlaşılmasına ve uygun müdahale stratejilerinin geli?tirilmesine bilimsel bir zemin hazırlar.

Yapı

Davran??sal ?nhibisyon Anketi, temelde bireyin yeni, tan?dık olmayan veya tehdit edici olarak algılanan durumlara kar?? gösterdi?i çekilme, kaçınma ve duraksama e?ilimini temsil eden **Davran??sal ?nhibisyon** (DI) yap?s?n? ölçmektedir. DI, genellikle çocukluk döneminde mizaç

 zelliklerinin önemli bir bileşeni olarak kabul edilir ve nörobiyolojik temelleri olan bir tepkisellik örüntüsüdür.

Ölçek, bu geniş yap y  iki ana boyutta ele almaktadır: **Sosyal Yeniliklere  nhibisyon** ve **Durumsal Yeniliklere  nhibisyon**. Bu alt boyutlar, çocuğun inhibisyon tepkilerinin kayna n  (insanlar m  yoksa  evre mi) ayırt etmeye olanak tan r. Sosyal inhibisyon, yabancı yetişkinler ve akranlarla etkileşimden ka nmay  içerirken, durumsal inhibisyon yeni yerlere girmekte veya yeni materyalleri ke fetmekte zorlanmay  ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama  al mas nda (K l , 2020), anketin yapısal geçerlik ve içerik geçerliği üzerine psikometrik analizler yap lm ttir. Orijinal verilerde spesifik geçerlik katsayıları ( rne in, faktör yükleri veya korelasyon değerleri) belirtilmemiş olsa da, uyarlama  al mas , anketin Türk kültürü ve dil yapısına uygunluğunu sağlamak amacıyla  eviri-geri  eviri süreçlerini ve uzman görülerini içermiştir.

Yapı geçerliğini kanıtlamak amacıyla genellikle Do rulay c  Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullanılır. Bu analizler, orijinal ölçeğin iki ana faktörlü (Sosyal ve Durumsal  nhibisyon) yap s n n, Türk  rnekleminde de korunduğunu ve maddelerin teorik olarak beklenen alt faktörlere y klendi ini göstermeyi ama lam ttir.

Güvenirlik

Davran sal  nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu'nun Türkçe versiyonunun güvenirlik analizleri, ölçeğin iç tutarlı n  ve zamansal kararlı n  değerlendirmeyi ama lam ttir. Orijinal kaynakta sayısal güvenirlik değerleri (Cronbach Alfa katsayısı gibi) belirtilmemiştir.

Yine de, uyarlama tezinin bir parçası olarak, yüksek i  tutarlı k değerleri (genellikle 0.70 ve üzeri) elde edilmiş olması beklenir; bu da ölçekteki 30 maddenin tamamının Davran sal  nhibisyonun ölümünde tutarlı bir şekilde  al tt n  gösterir. Ayrıca, ölçeğin zamana kar  direncini ölçmek için test-tekrar test güvenirlik  al malar  da yap lm  olabilir; bu, mizaç özelliklerini ölçen araçlar için standart bir gerekliliktir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısı, Davran sal  nhibisyonun karma k do as n  yansıtacak şekilde çok boyutludur ve toplam 30 madde iki temel ana ölçek altında gruplanm ttir:

Sosyal Yeniliklere  nhibisyon Ana  l e i: Bu  l ek, yabancı yetişkinler (Eri kinler), yeni arkadaşlar (Akranlar) ve dikkat gerektiren ortamlarda (Performans) sergilenen  ekingenli i kapsar.

Durumsal Yeniliklere ?nhibisyon Ana ?lçe?i: Bu ?lçek, yeni çevresel ko?ullara tepkiyi, özellikle ebeveynden ayr?lma (Ayr?lma/Okul Öncesi) ve bilinmeyen nesnelere veya yerlerle kar??la?ma (Yeni Durumlar) ba?lam?nda ölçer.

Bu alt boyutlandırma, klinisyenlere ve ara?t?rmacılara, çocu?un inhibisyonunun spesifik olarak hangi ba?amlarda ortaya ç?kt???na dair ayr?ntılı bir profil sunar ve böylece daha hedefe yönelik müdahaleler planlanmas?na yardımcı olur.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Ebeveyn Raporu Formu (7'li Likert Tipi)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar (De?erlendirme ebeveynler tarafından yap?l?)

Ya? Grubu: 3-7 ya?

Popülasyon Detaylar?: Okul öncesi ve erken çocukluk dönemindeki normal geli?im gösteren ve risk grubundaki çocuklar.

Test Metodolojisi: Ölçek, 30 maddeden olumaktadır. Ebeveynler, her bir madde için çocukların ilgili davran??? ne s?kl?kla sergiledi?ini, 1 (asla) ile 7 (her zaman) arasında de?i?en 7'li Likert tipi bir derecelendirme kullanarak belirtirler. Yüksek toplam puanlar, yüksek düzeyde Davran??sal ?nhibisyonu i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Davran??sal Çekingenlik, Mizaç, Erken Çocukluk, Ebeveyn De?erlendirmesi, Psikometri, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Okul Öncesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?il.

Yaz??ma Adresi: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya (Uyarlama tezi ba?lam?nda).

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu'nun Türkçe uyarlamas?, Saliha K?li?ç taraf?ndan 2020 y?li?nda tamamlanan bir **T?pta uzmanl?k tezi** kapsam?nda ger?ekle?tirilmifitir. Akademik ara?t?rmalarda ve e?itim amaçl? kullan?mlarda, kaynak gösterimi ?art?yla eri?ime aç?k olabilir. Klinik veya ticari amaçl? kullan?m için orijinal ölçek sahiplerinden ve uyarlama çal??mas?n?n yasal hak sahiplerinden izin al?nmas? gereklidir.

Uyarlama çal??mas?n?n tamamland??? y?li: **2020**.

Ölçe?in orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: [davranissal-inhibisyon-anketi-ebeveyn-formu-toad.pdf](#)

Kaynaklar

K?li?ç, S. (2020). *Davran??sal ?nhibisyon Anketi'nin Ebeveyn Formunun 3-7 ya? çocuklar? için Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çal??ması*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu Maddeleri

Toplam 30 madde

Sosyal yeniliklere inhibisyon ana ölçe?i;

Eri?kinler; 3, 16, 26, 30

Akranlar; 2, 7, 8, 12, 19, 20

Performans; 10, 28

Durumsal yeniliklere inhibisyon ana ölçe?i;

Ayr?lma/okul öncesi; 9, 11, 18, 27

Yeni durumlar; 1, 5, 14, 15, 22, 23, 24, 25

13 ve 29. maddeler

Örnek madde (29). Yeni bir oyunun araç gereçlerini keyifle inceler.